

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristölupavastuualue

Viite ESAVI/24202/2023

Aihe Säkylä, Köyliön Kirkkosaarentien maantiensillan rakentaminen ja Polsun sillan purkaminen

Varsinais-Suomen ELY-keskus on hakenut aluehallintovirastolta vesilain mukaista lupaa Köyliönjärven Polsunsalmen sillan yli rakennettavalle uudelle Kirkkosaaren maantiesillalle sekä nykyisen vuonna 1965 valmistuneen Polsun sillan purkamiselle. Aluehallintovirasto on pyytänyt Satakunnan Museolta lausuntoa hankkeesta sekä sen vaikutuksista kulttuuriympäristöön.

Suunniteltu Kirkkosaarentien uusi maantiesilta tulee korvaamaan nykyisen Polsun sillan. Uusi silta ylittää Polsun salmen nykyisen sillan eteläpuolelta. Nykyinen silta puretaan uuden sillan valmistuttua. Polsun uuden sillan rakenteeksi on esitetty 7-aukkoista jännitettyä betonista jatkuvaa palkkisiltaa. Uusi tielinjaus on sijoitettu nykyisen sillan eteläpuolelle samansuuntaisesti noin 12 metrin päähän. Uuden sillan rakentaminen nykyisen sillan viereen aiheuttaa muutoksia myös Kirkkosaarentien linjaukseen.

Suunnittelualue sijoittuu Köyliönjärven kansallismaisemaan. Suunnittelualue on osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi *Köyliönjärven kulttuurimaisema*. (VAMA2021) sekä valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi *Köyliönsaaren Vanhakartanon ja kirkon historiallinen maisema* (RKY2009). Köyliönjärven kulttuurimaisema, Köyliön Kirkkosaari, Köyliönkartano ja sekä Kirkkosaarentien varteen sijoittuva Köyliönkartanon koivukuja on lisäksi osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi (Satakunnan rakennusperintö 2005). Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 näitä arvoalueita koskee yhteinen suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä*

huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Parhailaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaavan uusiminen. Tähän liittyen toteutettiin Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä/Ramboll). Päivitysinventoinnissa koko suunnitteluala sekä koivukuja liittyvät arvoalueeseen *Köyliön kirkkosaari ympäristöineen*.

Mantereen puolella on voimassa kunnanvaltuuston 18.12.2000 hyväksymä Kepolan osayleiskaava vuodelta 2000. Osayleiskaavassa mantereen puoleinen ranta on osoitettu maatalousalueeksi, jolla on ympäristöarvoja (MT-1) ja johon liittyy kaavamääräys: *Peltoalueet tulee maisemallisista syistä pitää avoimina. Alueella sallitaan ainoastaan maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen, joka tulee sijoittaa olemassa olevien talouskeskusten yhteyteen. Rakennusten on sijoitukseltaan, muodoiltaan, materiaaleiltaan ja värykseltään sopeuduttava olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan turmelematta luonnonarvoja. Rakennettavat tiet ja yhdyskuntateknisen huollon verkostot tulee sopeuttaa ympäristöön sekä sijainniltaan että rakenteiltaan.*

Osayleiskaavassa Köyliönkartanon koivukuja on osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaana koivukujana merkinnällä kh-1. Suunnittelualaueen eteläosaan rajautuu pienvenesatama (LV-1). Pienvenesatama on aluetta, jolla rakentaminen tulee sopeuttaa kulttuurimaisemaan (/m) ja aluetta, jonka käytössä tulee huolehtia, etteivät tervaleppälehdon luontaiset ominaispiirteet vaarannu (/sl-1).

Hankkeen vaikutusalueella on osayleiskaavassa osoitettu lisäksi kaksi rakennusta sr-merkinnällä. Näihin liittyy kaavamääräys: *Rakennusperinnön kannalta merkittävä rakennussuojelukohde. Maankäyttö- ja rakennuslain 41.2 §:n nojalla määrätään, että kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo ja maiseman kannalta merkittävä luonne säilyvät. Kohteen ympäristön kulttuurihistoriallisesti sekä kyläkuvan kannalta arvokkaat rakennuksen tulee säilyttää. Uudisrakentaminen tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennustoimenpiteistä tulee neuvotella Satakunnan Museon kanssa.*

Kirkkosaaren pohjoisosissa sekä mantereen puolella rannassa on asemakaava vuodelta 1976. Asemakaavassa suunnittelualaueelle kohdistuvat merkinnät maatalan talouskeskuksen alue (AT), yleisen tien alue (LT), maa- ja metsätalousalue, jolle

saa rakentaa ainoastaan maa- ja metsätaloudessa tarvittavia talous- ja varastorakennuksia (M) sekä kunnan käyttöön varattu uimaranta- ja venevalkama-alue, jolle saa rakentaa alueen käyttöön liittyviä rakennelmia ja ne on sijoitettava siten, ettei alueen luonnonmukainen maisemakuva sanottavasti muutu (Ulv^k). Kaavamääräyksessä määrätään lisäksi, että tien kaarrekohtissa voidaan poistaa näkemäalaa rajoittavat luonnonesteet ja luonnonvarainen kasvillisuus, mikäli ne tuottavat vaaraa liikenteelle. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan maisemakuvan muuttamista suoja-alueilla on kuitenkin vältettävä.

Köyliönjärven valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, joka on nimetty myös kansallismaisemaksi, on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (Niina Uusi-Seppä/ELY 2021). Raportissa Pölsun sillan kohta ja siitä avautuva näkymä on nostettu esiin yhtenä alueen merkittävimmistä maisemista.

Satakunnan Museo on osallistunut vuosina 2021–2023 useaan hankkeesta järjestettyyn viranomaisneuvotteluun. Näissä neuvotteluissa museo on nostanut esille suunnittelualueen sijoittumisen arvoiltaan poikkeukselliseen ympäristöön, joka asettaa myös reunaehdoja suunnittelulle. Museon näkemyksen mukaan kaikessa alueelle toteutettavassa uudisrakentamisessa tulisi lähteä liikkeelle siitä, miten se saadaan sovitettua ympäristöön. Alueen erityisyys huomioiden Satakunnan Museo näki tärkeäksi, että uudesta sillasta ei muodostu alueelle monumenttia, vaan suunnittelu tehdään alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot huomioiden siten, että tilanne muuttuu nykyisestä hyvin vähän. Kunnan toiveissa oli, että sillan voi alittaa veneellä. Uudesta sillasta oli esillä neljä eri vaihtoehtoa, joissa kaikissa sillan alitus veneellä oli mahdollista. Lopulta siltavaihtoehtojen määrä rajattiin kolmeen, joista toteutettiin myös havainnekuvat. Viranomaisneuvotteluissa syntyi mielipideeroja siitä, että vaikuttavatko välitukien määrä vai kannen paksuus enemmän maisemassa ja mistä käsin vaikutuksia tulee arvioida. Satakunnan Museo sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueiden käytön ylitarkastaja näkivät vaihtoehdon, jossa on ohuin kansirakenne, mutta enemmän välitukia soveltuvan parhaiten ympäristöön sekä vastaavan mittakaavaltaan eniten nykyistä tilannetta. Toteutusvaihtoehdoista järjestetty äänestys päättyi tasatulokseen, jonka jälkeen päädyttiin myöhemmin kuitenkin vaihtoehtoon 2, jossa kansirakenne on nykyistä vahvempi, mutta välitukien määrä vähäisempi.

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo kiinnitti jo viranomaisneuvottelujen yhteydessä huomiota siihen, että suunnittelualueen kansallisellakin tasolla poikkeukselliset ympäristön arvot eivät ole välttämättä laajemmin selvillä, ja vaikka näiden arvojen sekä valtakunnallisten

alueidenkäyttötavoitteiden olisi tullut olla merkittävänä painoarvona esimerkiksi lopullista siltatyyppiä määritettäessä, ei näin kuitenkaan tapahtunut. Museo kuitenkin näkee, että erittäin huolellisella ja perusteellisella suunnittelulla sekä toteutuksella uusi silta saadaan sovitettua onnistuneesti kansallismaisemaan.

Satakunnan Museolla ei ole huomautettavaa ratkaisusta, että uusi silta toteutetaan olemassa olevan sillan eteläpuolelle. Museo haluaa edelleen alleviivata, että ympäristöön ei tule toteuttaa erottuvaa monumenttia, vaan ratkaisu, joka istuu mahdollisimman luonnollisesti ja pienieleisesti arvokkaaseen ympäristöön ja ottaa huomioon myös suunnittelualueen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Sillan liittyminen rantoihin täytyy sovittaa maastoon sekä maalaismaisemaan, ja kaikessa toiminnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, että ympäristö tulee palautumaan mahdollisimman luonnolliseksi. Suunnittelualueita ei voi jättää liian rakennetun tai urbaanin näköiseksi. Tämä on otettava huomioon myös uuden tielinjauksen varsien sekä tarvittavien pengerrysten pintamateriaalivalinnoissa. Mantereen puolella maakunnallisesti merkittävä koivukujanne tulee säilyttää ja tarvittaessa istuttaa uudelleen alkuperäiseen linjaukseen. Uuden tielinjauksen yhteydessä mahdollisessa kasvillisuuden sijoittelussa tulee huomioida arvokkaat viljelynäkymät. Satakunnan Museo ottaa tielinjauksiin tarkemmin kantaa alueen kaavam muutoksen yhteydessä.

Satakunnan Museolla ei ole oman toimialansa puitteissa hankkeesta muuta huomautettavaa.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Kirsti Virkki, Johanna Junnila
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä